

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 12. tripartita. De Evangelio Dominicæ IV. Quadragesimæ. Cùm sublevasset oculos Iesus, & vidisset multitudinem, dixit ad Philippum: Vnde ememus panes. Prima pars ostendit, quare Christus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

non stent, contra eum stare censentur, quia cum neutralitatem non possint fovere, tenentur illi favere. Si sibi complacent in aliquo peccato, impossibile est, ut sic cum Christo, non enim potest superbia cum humilitatis dnce, nec luxuria cum castitatis auctore, nec mendacium cum Veritate societatem habere. Qui ad opes, voluptates, honores animo dispersus totus est, non potest cum Christo colligere. Colligit mundus peccata urgete demone (sicut dispersus per Aegyptum colligebat populus Israel palcas, urgente Pharaone) sed haec sunt fometa ignis, ut possint in ejus societate aeternum ardere. Colligunt filii Dei bona opera, virtutes, & merita, urgente Christo, ut possint aeternum frui gloria cum ipso, quicumque enim fuerit cum ipso in hac vita, indivisum ei adhaerebit & in altera. Concludamus & dicamus.

Conclu-
sio.

Epice a nobis, o Domine Iesu, demonium mutuum, ut peccata nostra valeamus confiteri, divinas laudes decantare, proximumque lingua benedicere edificare. Epice ipsum Beelzebub, Deum muscarum, qui impias & impuras cogitationes ac suggestiones nobis immitit, tamquam muscas mordentes & aculeatas, quae aculeum peccati nostrae figant conscientiae. Fuga etiam demonium loquax, ad distractiones, contumelias, juramenta, turpiloquia non impellens. Alliga fortiter, ne ultra possit nobis nocere, diripe vasa ejus & spolia, animas quas peccati vinculis tenebat irretitas, vendica illas tibi, in brachio tuo, quia tuae sunt. Et quia in digito Dei potens est omne demonium fugare, ipsum fortem alligare, etiam illo digito indica nobis quae salutaria sunt. Illo digito scribe in cordibus nostris quae tibi placita sunt, illo digito inculpe animi nostri tabulis zelum gloriae tuae, zelum salutis nostrae, ut omnia nostra opera agamus in conspectu praesentiae tuae, ut simus semper tecum, & stemus pro te. Ut colligamus tecum, donec colligamur a te tamquam oves in aeternitatis pascua introducenda, tamquam segetes maturae in fasciculo viventium in horrea tua collocanda.

DOOMINICA IV. QUADRAG.

Lect. 12.
tripartita.

Cum sublevarisset oculos Iesus, & videret multitudinem dixit ad Philippum, unde venimus hanc? Joan. 6.

Pars II.
De secissu
Christi in
desertum,
& plebis
sequela.

Secessit Christus in locum desertum transfretando mare Galilee, siue lacum magnum Genesareth, qui maro nominatur more Hebraeo, congregationes enim aquarum vocant maria. Dicitur quoque mare Tyberiadis, quia adiacet urbi quae ab Herode in gratiam Tyberii Caesaris exstructa Tyberias vocata fuit ex nomine ipsius, sicut ex nomine Philippi, Caroli, Mariae, Philippopolim, Caropolim, Mariopolim nostra habet vicinia, quia iustus Philippi Regis, Caroli Ducis, Mariae Reginae edificatae sunt. Causam autem huius secissus Christi

in locum desertum indicat Matth. cap. 14. fuisse nuntium acceptum de necce Baptistae: sic enim habet: Venientes discipuli Ioanni nuntiarunt ei Iesu. Quod cum audisset, secessit inde in navicula in locum desertum seorsum, & cum audisset turba, secuta sunt eum pedes de civitatibus. Explicans hunc locum S. Hierony. triplicem. infinuat rationem huius recessus Christi.

Primum his verbis exprimit: Secessit Christus parans inimica, ut homicidium homicida iungerent, se esse Christi. Homicidium scilicet Joannis homicidium Christi iungere poruisset Herodes infligante Herodiade, quae illum sanguinem sicut bar, qui se incestis ejus nuptijs opponebant & aulae Herodianae scelera arguebant. Christus autem cum libertate arguebat vitia, non solum Pharisaeorum, sed & Principum. Unde dicunt ei quidam ex Pharisaeis: Exi & vade hinc, quia Herodes vult te occidere. Respondit autem illis Christus: Ite & dicitis vulpi illi: Ecce hodie occidit demonia, & sanitates perficit hodie & cras, & tertio die consumor. Ostendit his verbis se ob Herodis terrorem non minus libere locuturum. Vulpem appellat propter dolositatem & malitiam per quam putatur simulasse se invitum occidere Baptistam. Vulpem etiam vocat, quia tortorose incedens erat & facidus, pecunieque rapax cum veritate.

1. Causa
secessus
Christi.

Lnc. 13.

2. Causa.

Secundam rationem exprimit S. Hieron. his verbis: Secessit in diem Pascha, i. m. ad iherosolimitanum. Nimirum necdum venerat hora ejus. Propterea etiam dixit Pharisaeis, qui metum ei Herodis incutebat: Oportet me hodie, & cras, & sequenti die ambulare, quia non capit Prophetam perire extra Ierosolym. Quasi dicat: ne vos, o Pharisaei, nec Herodes, nec quispiam alius brevius potest efficeret tempus meum, quam ego velim: in mea est potestate, non illius, vita mea. Unde miracula perficimus quo usque mihi placeverit, & hodie, & cras, id est, & hoc praesenti tempore & mox futuro, & tertio die, hoc est post aliquod temporis spatium: consummabor per mortem & passionem, omnibus officii mei partibus expletis. Habeo ergo adhuc aliquod tempus ad ambulandum & perficiendum ieiunium mihi munus, & postea in Ierosolyma oportet me Prophetam interficere: nec alio loco interficiar, nec alio tempore, quam illo quod decrevit Pater. Sciens ergo Christus quod in Ierosolym, & in die Pascha mori debebat audiens: necem Joannis, secessit in desertum locum, suam differens ipse necem usque ad tempus decretum. Et ut advertit S. Hieron. recte Evangelista Matthaeus dixit: Secessit, non vero fugit, ut persecutores magis vitasse significetur, quam timuisse.

Tertiam rationem exprimit Hieronym. his verbis: Recessit, ut nobis praeberet exemplum ultra tententiam se remeritum. Quia non omnes eadem constantia perseverant in tormento, quae se torquentes offerunt. Exemplum hoc imitati sunt Sancti, qui ut adversus persecutores legitime certarent, cum abclinantibus quae receretur, declinabant, & se se abicondebant. Sancti.

3. Causa.

Persecutiones
adversus
declinans.

Causa.

Cum enim (inquit S. Athanasius) praesituri sibi à divina providentia tempore finem ignorarent, nolentes insidiantibus se temere tradere: sed contra, cum scirent quod scriptum est in manibus Dei esse hominum fortes. Et Dominum mortificare Et vivificare, potius in finem usque perseverabant: Circumvenientes, ut ait Apostolus, in melius, Et pellicibus capris, egenis, angustis, in solitudinibus errantibus, in stulticijs Et cavernis terra latentes, quo ad vel definitum mortu tempore veniret, vel quo tempus ipsum desiniret Deus cum eo loqueretur. Et insidiantes cohiberet, aut certe per eorum nos traderet, ut cumque illi placuisset. Hæc S. Athanasius, qui declinans persecutionem, ob Arianos sibi infestissimos, in sicca cisterna quinque annis seie abdidit, conficio tantum ejus amico quodam, qui clam eum sustentabat. Et in alia quadam tempestate persecutionis, per quatuor menses in paterno sepulchro delinuit. Ostendit autem ipse licitum esse declinare persecutionem, non solum ex verbis & factis Christi, sed etiam ex Sanctorum antiquis & novis exemplis.

Heb. 11.

4. Cass.

Marc.

Luc. 9.

bant signa quæ faciebat super his qui infirmabantur. Per hoc igitur patet, ipsis attestantibus Evangelistis, quod huius potentium & suave eloquium Christi de regno Dei, pulsi pariter operumque ejus efficacia, & signoriam gloria, hos in multitudine populos illiceret, accenderet, detineret. Dignus sane consideratione est fervor eorum in audiendo Christo, nostram condemnans rebus in divinis ignaviam. Explicemus id particulariter.

Primò quidem eorum in hoc fervorem ostendit S. Chrysolostomus in Matthæum: quod Joannis audita morte non terrentur, quin promptis animis Christum sequantur. Per hoc igitur docetur, nihil nos à Christo & verbo ejus audiendo revocare debere, nec furorem quidem sevientium hominum, & impedire id conantium: Domine verba vita æternæ habes, ad quem ibimus? Aut quis non prohibebit te sequi, tibi obsecravit? Quia nos separat ab eis charitate Dei, quæ est in Christo Jesu? Sic loquitur Apostolus. Additque quod nec persecutio, nec gladius, nec mors, nec vita, nos debeat ab eo separare, utique nec ab eis qui ejus vice & nomine veritatem nobis annuntiant, & verba vita. Sic in primitiva Ecclesia, non obstantibus Tyrannorum decretis, Christiani (in quorum cordibus adhuc Christi sanguis quasi recens iustus ebulliebat) ad Ecclesiam libero animo concurrerant, ad audiendum Verbum Christi illuc properabant, & ad divinas laudes de cædandas. Notum est de muliere illa Edessena, sub Valente imperatore Arianò, quæ cum intelligeret Præfectum Imperatoris missum ut interimeret omnes Christianos in Ecclesia S. Thomæ congregatos ad concionem & divinas laudes, quia ad eis decreto Imperatoris prohibuitur erat ipsa gradu festino percursum, secum trahens ad Ecclesiam curiebat, militum Præfecti ob præcipitem gressum ordinem prevertens. Cumque interrogaretur à Præfecto: Quo tam inconditè curru mulier? Respondit. Ad Ecclesiam Christianorum. Cui iterum Præfectus. An non audisti omnes intermandos qui ibi reperti fuerunt? Itcum respondet. Audi. Quis id curro ut ibi inveniar, ne tanti benefici ego & puer expertus sum? Adhuc modo Hæresis ornata diademata quorundam Regum aut Principum petulantia prociq; gestit, & sicut saltatrix Herodias non est contenta capite unius Joannis, sed omnium Sacrosanctæ veritatem annuntiantium sanguinem temuleta sitit. Sed non propterea desinunt ipsi veritatis doctrinam in Regnis vel Provinciis Hæreticis cum ditissime capitis annuntiare, non desinunt, & veri hæresis (quos in medio prævaricationis reliquit Deus, & sibi elegit ut semen sacrum) ad verba vite accurre, cum fortunarum suarum periculo. Hoc est in Anglia, & in Hollandia, aliisque hæretis pelte intercessumis Provincis fieri incutus, ad quas quidam e sacerdotibus Catholicis emittuntur, tanquam angelus veloces ad eorum conversionem, expectantem. Et concubantam. In his ergo qui eos audunt perdat adhuc primitivus fervor Christianorum, ex horum populorum Christum per delectum sequentium in his quo dammodo reroque zelus.

Quia morte S. Joannis sequantur. Per hoc igitur docetur, nihil nos à Christo & verbo ejus audiendo revocare debere, nec furorem quidem sevientium hominum, & impedire id conantium: Domine verba vita æternæ habes, ad quem ibimus? Aut quis non prohibebit te sequi, tibi obsecravit? Quia nos separat ab eis charitate Dei, quæ est in Christo Jesu? Sic loquitur Apostolus. Additque quod nec persecutio, nec gladius, nec mors, nec vita, nos debeat ab eo separare, utique nec ab eis qui ejus vice & nomine veritatem nobis annuntiant, & verba vita. Sic in primitiva Ecclesia, non obstantibus Tyrannorum decretis, Christiani (in quorum cordibus adhuc Christi sanguis quasi recens iustus ebulliebat) ad Ecclesiam libero animo concurrerant, ad audiendum Verbum Christi illuc properabant, & ad divinas laudes de cædandas. Notum est de muliere illa Edessena, sub Valente imperatore Arianò, quæ cum intelligeret Præfectum Imperatoris missum ut interimeret omnes Christianos in Ecclesia S. Thomæ congregatos ad concionem & divinas laudes, quia ad eis decreto Imperatoris prohibuitur erat ipsa gradu festino percursum, secum trahens ad Ecclesiam curiebat, militum Præfecti ob præcipitem gressum ordinem prevertens. Cumque interrogaretur à Præfecto: Quo tam inconditè curru mulier? Respondit. Ad Ecclesiam Christianorum. Cui iterum Præfectus. An non audisti omnes intermandos qui ibi reperti fuerunt? Itcum respondet. Audi. Quis id curro ut ibi inveniar, ne tanti benefici ego & puer expertus sum? Adhuc modo Hæresis ornata diademata quorundam Regum aut Principum petulantia prociq; gestit, & sicut saltatrix Herodias non est contenta capite unius Joannis, sed omnium Sacrosanctæ veritatem annuntiantium sanguinem temuleta sitit. Sed non propterea desinunt ipsi veritatis doctrinam in Regnis vel Provinciis Hæreticis cum ditissime capitis annuntiare, non desinunt, & veri hæresis (quos in medio prævaricationis reliquit Deus, & sibi elegit ut semen sacrum) ad verba vite accurre, cum fortunarum suarum periculo. Hoc est in Anglia, & in Hollandia, aliisque hæretis pelte intercessumis Provincis fieri incutus, ad quas quidam e sacerdotibus Catholicis emittuntur, tanquam angelus veloces ad eorum conversionem, expectantem. Et concubantam. In his ergo qui eos audunt perdat adhuc primitivus fervor Christianorum, ex horum populorum Christum per delectum sequentium in his quo dammodo reroque zelus.

2. Non terrenus a difficultate itineris.
 Matt. 14.

Secundo eorum fervor in hoc elucet, quod nulla itineris difficultate terrentur; immo securae sunt Christum pedestres ipso naviculam ingrediente. Sic enim exprimit S. Mattheus: *Sessit inde in navicula in locum desertum eorum, & cum audissent turbae, secuti sunt eum pedes de civitatibus. Idem notat & S. Marcus, cap. 6. Et ascendentes in navim (Apostoli cum Jesu) abierunt in desertum locum secretum. Et viderrunt eos ab ungue. Et cognoverunt multos. Et pedes de omnibus civitatibus concurserunt illis, & praeveniant eos.* Non ergo in iumentis & equis, non in rhedis & vehiculis secuti sunt, sed pedibus, insinuantes cum Christo & pro Christo susceptum laborem suam esse, & fructuosum. Nec tamen condemnamus eos qui in equis & quadrigis, in leonicis & carucis, Christum sequuntur, Christum adeunt, si non minori devotione ob id veniant, si non ex ambitione & superbia his utantur. Nam & hoc praedictum fuit per Prophetam Isaïam, postquam pedes & pauperes ad Christum venerint, etiam nobiles & magnates rhedis vectos ad eum venturos; non est eis clausa janua Ecclesiae, nec porta caeli. *Adhuc venite fratres vestros de cunctis gentibus domum Domini, in equis & quadriga & in leonicis, & in mulis, & in carucca ad montem Sanctum meum Ierusalem, dicit Dominus.* Itaque etiam magnates qui rheda utuntur, in Ierusalem caelestem, in montem sanctum Domino possunt condescendere Christo duce; non est angusta nimis pro illis caeli via, non est ardua nimis montis sancti semita, non est arcta nimis paradisi porta. Unde S. Amb. in Psal. 40. sic de illis loquitur: *Nec te moveat quod legis: Esi in curribus, hi in equis, nos autem in nomine Dei nostri magnificabimur, ipsi obligati sunt & ceciderunt: sed Etes non cecidit, qui curru introiit; & legis in Ierusalem illam, & equites multos, & plurimos cum quadrigis introtra.* Haec S. Ambrosius Certi. Candacis Reginae Eunuchus curru vehebatur, opibus & famulis erat circumfusus, dum legebat Isaïam Prophetam, dum illi adiungitur Philippus, dum ab illo edocetur quis sit ille Agnus qui ad occisionem pro nobis est ductus, pro nobis immolatus. Et curru descendit, baptizatus est, & conversus, nec rheda postea deferere est coactus, sed ibat gaudens per viam quadriga vectus; gaudens utique se reperisse veram viam, & illum de quo dicitur: *Quadrige tuae salvatio.* Sic Christus pauperes non dedignatur, cum sit pauper; nec potentis despiciat, cum sit ipse potentis. Qui pedestres primo suscepit, & de regno Dei allocutus est: equites postmodum non remissit nec ab illo regno exclusit.

Isai. 66.

Terio in hoc fervor horum asecularum Christi agnoscebat, quod nulla rei domesticae cura, nec ulla ciborum penuria eos remoratur, quo minus perseverarent cum illo, & ab eius ore penderent in solitudine permanentes. Profecto hoc erat evidens indicium eos nulla alia de re, quam de Christo cogitare, quando quidem omnis corporalis necessitatis videantur inmemores esse. Multi in re domestica

Abac 3.

ita sunt occupati, ut vix vel raro audiant Verbum Dei. Hos tamen Christus non excusat, cum illos non excusavit qui ob villam emptam, vel quinque jugum boum, vel duodecim uxorem, ad cenam paratam venire neglexerant: Grandis autem cena & non negligendum pabulum Verbum Domini, &c. Sic cum Martha occupata foret circa frequentes ministerium, reprehenditur a Domino quod nimis sollicita sit, & turbetur erga plurima. Maria vero ab eo commendatur, quod optimam partem elegerit, sedens secus pedes Domini, & audiens verbum eius, dulcedinique verbi inhaerens neglecta re familiarum, & cura cibi corporalis. Sic & horum zelum approbat Dominus, providens ipsis copiose de pane terreno, postquam satiavit pane caelico; ostenditque verum esse illud: *Quaerite primum regnum Dei, & cetera adjiciuntur vobis: item & illud Prophetae: Lacta super Dominum curam tuam, & ipse te onerabit.*

Job. 36.

Nulla cura aut etiam penuria reprobantur.

PARS II. De commotione Christi super plebem, & innum, filias Cain, variis peccatis occasionem dedere. **Matt. 6. Psal. 79.**

Christus Dominus in oculorum modestia singularis fuit, non hinc inde oculis vagari solitus exemploque suo verecundiam nobis commendavit, & oculorum custodiam. Multam certe infelicitatem aspectus praecipuus, curiosus, incautus modo intulit. Sic Eva in mortem ruit aspectu fructus vetiti. Sic filii Dei, filii Seth, videntes filias hominum, filias Cain, variis peccatis occasionem dedere. Sic uxor discipuli Lobi curiosè retro adspiciens, in staturam salis est conversa. Sic David in adulterium cecidit, quia oculos non custodivit. Unde S. Greg. lib. 2. moral. curiosis Eri restitributionis examine, ut qui exteriore negotiosè utitur oculo, interiori non in se ceciderit. Dammum nimirum per oculorum fenestras nonnumquam ad cor ingreditur, cum peccati caligine. Quia vero Christus in oculorum modestia singularis errat, ideo quoties oculos elevavit, toties Evangelistae id notant quali rem insolitam & admiratione dignam. 1. In monte dum praedicat beatitudines. *Elevatis oculis in discipulos dicebat; Beati pauperes spiritu.* 2. In resuscitatione Lazari. *Elevatis oculis dixit: Pater, gratias ago, quia audisti me.* 3. In ultima cena cum panem consecravit, oculos in caelum elevasse, certa est traditio Ecclesiae. 4. Vicinus morti sublevatis oculis dixit: *Pater, claresco, filium tuum.* 5. Hic oculos elevasse dicitur, ut videret multitudinem. Quando elevat oculos in Coelum, vel ad Patrem, docet nos pia intentionis oculum elevare ad Deum, sive in oratione, sive in quolibet bono opere, ut ipsi agnoscamus omnis boni auctorem, & omnia in eius referamus gloria. Quando vero elevat oculos in discipulos, docet nos debere oculos habere intentos in illos qui nobis subditi sunt, quos vigilare debemus saluti. Quando demum a terrene oculos convertit in multitudinem illius commiseratus, docet ne oculos avertamus a pauperibus, ne despiciamus inopem. Oculi Jesu fenestrae sunt salutis, & patentes januae misericordiae ipsius, per illas gratia & misericordia emittitur in miteros. **Ioan. 17.**

Ps. 118. passio miserorum. Nam etiam more scripturæ hos maxime respicere dicitur, quorum misereri dignatur. Hinc illud. *Aspice in me & miserere mei.* Quasi dicit: Numquam aspicias in nos, quin compatiaris & subvenias miserie nostræ, vel corporali, vel spirituali: Unde S. Amb. explicans illud: *Converti te sus respexit Petrum.* ait: Quos *te sus respicit* plorant delictum. *Negavit primò Petrus, & non fleuit, quia adhuc non respexit Dominus: negavit secundo, & non fleit, quia adhuc non respexit Dominus: negavit tertio, & non fleit, quia adhuc non respexit Dominus: Si ergo ita necessarii sunt oculi tui Deus, respice in me, & miserere mei.*

Iaque, Dominus primò vidit spiritualem miseriam multitudinis hujus, & miseris est illius, inspicens tanquam egrem abique Pastore, & multa docens, loquens que de regno Dei: deinde corporalem miseriam respexit, ejus esuriam sublevando & inopiam. Corporali refectio spirituali præmittit, quia anima plus est quam esca. Licet verò sciret quid faciendum esset, quid ve facturus ipse foret, tamen consilium quodammodo captatà suis discipulis, dicens: *Non est enim manus panis?* Hoc scilicet facit, ut nos instruat frequenter consilium capere in rebus agendis, etiam ab illis qui nobis inferiores sunt. Qui enim vult omnia suo loco nutu regere, & nullius uti consilio, facile potest errare. Unde S. Bernardus l. 3. de refect. *Lepra proprii consilii eo perniciosior est, quo magis occulta, & quanto plus abundat, tanto quis sanior sibi videtur. Hæc illorum est, qui zelum Dei habent, sed non secum duntaxat, sequentes errorem suum obstinati in eo, ut nullis velis acquiescere consilio. Hæc sunt unitati divisors, inimicis pacis, habitatu exterioris. Hæc ille Cur tanta quorundam miseria in statu conjugali? Quia absque consilio statum illum capessiverunt. Cur hic litem perdidisti, ille in pauperiem cecidisse cernitur? Pæna sæpe est præsumptionis, & neglecti consilii. Imò multi in quolibet statu damnationi æternæ sunt obnoxii, quia in rebus salutis probos & peritos non consulunt, vel eorum consiliis non acquiescunt. Unde monet Scriptura.*

Eccl. 32. *Fili sine consilio nihil facias. & post factum non poenitebis.* Certè in his quæ subsunt prudentiæ, nullus sibi quantum ad omnia sufficit: & probitas consilium dantis, multum quandoque potest supra sapientiam nimium præsumentis. Parva candelæ bene emunda sæpe plus fundit luminis, quam fax fumo turbida. Ideo etiam monet Sapiens; *Ne imitativa prudentia tua. & ne sis apud te sapiens.* Sapiientissimus erat Moyses, attamen secutus est consilium Ietro. Naaman vir erat magnus, & magni consilii, secutus est tamen consilium puellæ ex Israël captivæ, & servorum suorum. Eliæo obtrepans. Dives ille Evangelicus, petebat à seipso consilium quid faceret de fructibus uberrimis agri sui.

Mat. 23. *Cogitabat intra se dicens: Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus agri mei? Dedit sibi consilium, illic faciam, de fructibus horti mei, & majora.*

Eccl. 16. *Num. 20.*

Luc. 9. *Moyse diffidentia.*

Mat. 23. *Cogitabat intra se dicens: Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus agri mei? Dedit sibi consilium, illic faciam, de fructibus horti mei, & majora.*

faciam, & illic congregabo omnia. & dicam anima mea: Habes bona posita in annos plurimos, & quæ se bibo epulare. Sed hoc consilium insipiens fuit: quocirca dixit illi Deus. Stulte hac nocte repetent animam tuam à te, & quæ parasti cuius erunt? Unde etiam illam sic eleganter alloquitur Divus Zeno: Stulto consiliario usus es, temetipso oportuisset te potius dicere; Aperiã horrea mea, & replebo esurientes inopum animas: sed tu nihil tale non solum prolaqueris, sed ne cogitas quidem, quin immò communiam omnibus hominibus in vultu beneficiæ divinæ tuam verò animam malignæ consilii exercitas.

Uterius dicamus, quod idem Dominus Philippum interrogat, & in illo ceteros Apollolos, *Unde ememus panes* ut illorum fidem exploret. Hoc exprimit Evangelista, dum dicit: *Hoc autem dicebat tentans eum.* Non enim Deus tentat sicut diabolus, qui insidiando circumvolat, promittendo decipit, blandiendo opprimit, minis terret, desperatione frangit. Ille tentat, ut perdat: Deus autem ut probeat, & ut in bonum nostrum quid in nobis sit, innotescat. Sic reatavit Abraham, ut ejus obedientia & fides innotesceret. Sic tentavit & afflixit Ifraclitas, ut manifestum fieret quid in corde haberetur, an verò Deum diligerent. Voluit ergo ut Apostoli agnoscerent tarditatem fidei suæ, & eam emendarent. Est sine dubio tardi in fide fuere Apostoli, ut patet ex responso Philippi: *Ducentorum denariorum panes non sufficerent, &c.* Item ex responso Andree. *Est puer hic habens quinque panes, & duo pisces, sed quid hoc inter tantos? Meminisse debuissent potentie Christi, qui in eorum præsentia, vino deficiente in nuptiis, aquam in vinum convertit, & multa alia admiranda coram ipsis perfecit; sicque scirent ipsum pecuniâ ad emendos panes non egere, qui toti Orbi cibum potest suppeditare, & de nihilo creare. Meminisse debuissent mirabilia, quæ per Moysen olim fecerat, aquam de saxo, manna educens de caelo. Meminisse debuissent Elia Prophetæ, qui centum viros panibus viginti paverat in Samaria, & Elia, qui effecerat ut techyus olet & hydra farine non deficeret viduæ Sareptanæ. Meminisse iterum debuissent Elia, quem in solitudine non deserit Dominus, qui potius & per eorum pascit, & per Angelum: Si horum meminissent, non ita diffiderent, & diffidentiam suam hæc tali responso manifestam facerent: nec ita solliciti essent, ut à Domino dimitterentur turbæ, ne fame crucientur in solitudine. Nam ut habent Lucas, Marcus, & Mattheus. *Accidentem duodecim dixerunt illi: Dimitte turbas, ut dantes in castella villasque, quæ circa sunt, inveniatis escas, quia hic in loco deserto sumus. Verum tamen nõ adeò mirum si adhuc rudes Apostoli hic vacillant, cum ipsemet Moyses per quem tot signa in Agypto Deus ediderat, Domino carnes in deserto pollicenti vix fidem adhibet, ut observat S. Cyrillus Alexandrinus. At enim. Sexcenta milia pedum sunt. & tu dicit, dabo te escam carnium.**

Ps. 22.

Mat. 23.

Exod. 16. Num. 20.

Luc. 9.

Moyse diffidentia.

Mat. 6. Gal. 3.

ARS II. de consuetudine scripturæ per plebem, & in magna fide scripturam.

Mat. 23.

Mat. 23.

Mat. 23.

Cyroll. in loan. 1. mens integro. Numquid multitudo orium aut boum cadetur, ut eo possit sufficere, aut pisces maris in unum congregabuntur? Similiter. Cum pro aqua iurgaretur populus; Numquid tunc etiam haereticus Moy- ses? Voluit itaque Dominus Apostolorum suorum clementiam & rueritatem hanc & alibi patefcere, ut postmodum illustrior foret eius virtus, dum talibus instrumentis idola evertit, totumque orbem sibi subjugat & conuertit: in cuius rei figuram Sampson maxilla asinimille Philistaeos prostravit, & vicit.

Mat. 14. Hi porro qui de turba sequebantur, maiorem fiduciam videntur habuisse quam Apostoli, quia nec provisionem secum tulere, nec vespere incumbente discedunt, aut dimitti rogant: & promptissima obedientia obtemperant, mox ubi iubentur discurrere super herbam viridem centeni & quinquageni per contubernia, nec discutantur causam huius rei, nec diffidere videntur illa

Mat. 14. dere, cum sit numerus quinque millium virorum, exceptis mulieribus & parvulis. Ubi notat S. Cyril- lus in Joa. c. 16. non numerari mulieres neque pueros, qui viri permixti erant, quia Evangelista secus

Num. 1. suo est scriptura consuetudinem in qua cum à Deo dicitur sit Moysi, ut synagoga filiorum Israel secundum cognationes ex nomine numeraret, nec feminae, nec pueri aliqui numerantur. Adfuerunt ergo pueri etiam magno numero hic per quod significatur, quod & illi ad Christum pervenire possunt in maturitate, & in solitudine post ipsum abire. Hoc notavit S. Ambr. 13. de Virginitate, ubi dicit. Quasi incredibile putamus, si puella nobiles Christum sequantur ad regnum, quem etiam pueri sequuntur in deserto. Non licet ergo à Christo arceat infantes, quia & ipsi pro Christo nomine subire martyrium, saluum est enim regnum caelorum. Nulla ergo aetas fructibus gratiae immatura est, quia & Ninsvita voluerunt etiam pueri sejunare. Sic & antiquitus pueri admittentur ad convivium Eucharisticum, cuius praedilectum quoddam fuit hoc Christi convivium in deserto. Unde apud Evagrium mirabile haec de se refertur exemplum l. 4. c. 35. historia Ec- clesiastica. Verus, inquit, fuit consuetudo Constantino- poli, ut quando particula corporis Domini superessent, pueri scholas frequentantes accerferentur eis manducaturi. Coniugii autem filium cuiusdam Iudas, arte Vitruvii, cum alio advenisse. Cumque ultra solitum tempus moratus fuisset, seiscitantibus parentibus causam morae; Respondit se cum alio puero ad sacrum panem accessisse. Inconyie furore Pater, filium in for- nam vitruvianam conjecit. Mater rei inscia requiro- bat puerum per urbem cum lamento. Post triiduum ad osuam officina viri consistens & lamentans, pu- rum suo nomine compellabat. At puer matris vocem agnosceus, & citra ad matrem responsum. Illa effractis for- tibus irumpens, videt illum in medio fiammis illa- sum. Interrogat quo pacto sic illa, ut manjerit? Mulier quaedam, inquit ipse, amicum purpureo crebro ad me- venit, potxitque aquam, quae fiammam me am-

Exem- pum mirabile.

bientem exinguerem, & cibum mihi providi. Hae- re ad Iustinianum Imperatorem delata, puerum cum Matre baptizari decrevit: Patrem autem, quia recusavit Christianus asseribi, et nec iustificandum curavit. Hae ibi. Posterioribus temporibus judi- cavit Ecclesia congruum, ob maiorem Sacramenti reverentiam, illud non dare pueris, eo quod nec- dum didicerent Corpus Domini.

Par. III. De panis & multipli- catione.
Accipis istos panes, & cum gratias egisset, distri- buit discumbentibus. Poterat Christus panes è nihilo creare, sed noluit, quia ei propositum erat multis modis potentiam suam ostendere. Habet enim varios modos nobis subveniendi. Ordinariè per fructum terrae subvenit necessitati nostrae. Po- test etiam sine cibo nos conservare, sicut ostendit diebus 40. in Elia & Moysè. Potest è caelo panem novum suppeditare, sicut 40. annis per manna fecit in solitudine. Potest quod modicum est multi- plicare, sicut hic ostendit, & infarinae oleo viduae Sareptanae. Quare homines Deo diffidunt, cum possit sperantes in se tot modis juvare: Facundae sunt & fertiles manus Christi: si ad eas recipiamus: si in illis spem familiam ad angustias rei familia- ris redacti cum diffidentia hanc quaestionem propo- nunt. Unde ememus panes? Et quia abunde non reperiant quo alant familiam, non ad Dei recur- runt providentiam, sed ad fraudes & furta, ad injus- titiam & media illicita se convertunt. Panem sibi comparant qui nimis acerbis est, quo dentes ob- stupescunt; arenamque comedere sentiunt ob conscientiae remorsum, vel etiam faminem, & fidorem aliorum exfugere per iniustam acceptio- nem & retentionem. O si respicerent fidenter ad manus Domini, quam felicitas eis contingeret! O si pauculum quod habent panis inter manus illas benedictas & fecundas committerent fide perfe- cta, quam facile multiplicaret modicum quod eis est, & adderet quod deest! Non ergo defectus est Dei, sed defectus est fidei. Itaque non abs re panes hic accepit in manus Christus, quia ab illis vim ac- ceperunt hic pauci panes, ut tot millia hominum possent reficere.

Non etiam sine mysterio dicit S. Joannes, quod gratias egerit panes accipiens; & alii Evangelista, quod in caelum suscepit, benedixitque panes istos. Voluit enim exemplo tuo nos praedocere, quod de perceptis & de percipiendis Dei donis semper gratias sint agendae; quodque oculi nostri tam corporis, quam animi, in illum crebro sint ele- vandi, agnoscendo omnia nobis defluere bona de- sursum à Patre luminum, à quo etiam dependebat potentia illa quae miraculum operabatur Christus, Quibus autem verbis benedictio illa peracta sit, Evangelista non exprimitur: fuisse tamen effica- cem, quia & panis ille sanctificatus fuit, & caelesti virtute imbutus, non potest esse ambiguum, cum hoc effectus declaravit. Fuit igitur benedictio illa quaedam invocatio grauae & potentissimae paternae, panibus

Cibus est benedi- ctione & gratiarum actione sumen- dus.

panibus multiplicationem imprecando, deinde Christianam, ad quam suspirabant, & quod in dispo-
 eadem imperando. Sic potest quaecumque volue-
 rit sanctificare Christus, contractu suo, verbo suo, adhuc in Gallicana Ecclesia, & aliis nonnullis; eo
 imperio suo, per potestatem sibi à Patre communi-
 catam. Unde hic panis non solum fuit panis com-
 munitatis, sicut à paganis & infidelibus manducatur, quod panis benedicti datur, ut meminerit Eucharis-
 tiae solum generali quadam ratione benedictus, si-
 cut panis, & nostrae cum Christo unionis. Qua-
 cur panes propositionis apud Judaeos; sed majori propter S. Pius Pontifex & Martyr, qui vixit anno
 virtute imbutus fuit, ut tot millia hominum sua
 147. in decretis suis sic ait: *Ve do oblationibus qua*
posset multiplicatione pascere. Exinde didicit Be-
 neficium ad Ecclesiam, Presbyter partes concisus ha-
 dexterae Christi lumere, & cum gratiarum actione, *ben. ut post Missarum solemnis qui communicare non*
 Didicit etiam specialiter quandoque panem bene-
 fuerit parati Eulogias omni die Dominico exinde ac-
 dicere per ministris consecratos vicem Christi ge-
 cipiant.

Panis be-
 nedictus
 valet ad
 tutelam
 & sanctio-
 nem.

Porto licet hae Christi benedictio alia longe
 fuerit ab illa, quae Christus in ultima coena panem
 sumens in manus, *benedixit, fregit, dedit que disci-*
pulis suis, sacramentum efficiens corporis & lingui-
 nis sui; fuit tamen in hoc miraculo, panis Eucha-
 ristici quoddam praedicti & praevia figura. 1. Quia
 utrobique dicitur, *benedixit, fregit, dedit que discipu-*
lis suis. Quapropter notatu dignum est, quod S. Jo-
 annes Evangelista, cui solum propositum fuit quae
 ab aliis Evangelistis scripta non erant, scribere, nec
 historias ab aliis scriptas repetere, hoc tamen mi-
 raculum reperierit & enarravit; quod alii diligen-
 ter omnino descriperant. Causam autem hujus rei
 afferunt sacri interpretes: quia scilicet Joannes hoc
 eodem capite differere volebat de Sacramento cor-
 poris & sanguinis Domini, & de pane illo vitæ, quæ
 qui manducat, vivet in æternum: ideo ergo præmi-
 sit hoc miraculum in pane, quo credibiliora forent
 quæ de pane Eucharistico scripturus erat. Illud e-
 nim miraculum multiplicationis panis, fidem steterat
 nebat miraculo transubstantiationis & conversio-
 nis panis materialis in corpus & sanguinem suum.
 Unde qui attenderit ad præsens miraculum; cum
 de corpore & sanguine Domini sub specie panis su-
 mendo agit, non potest dicere: *Durus est hic ser-*
mo, aut inpossibilis. Sicut nempe paucis panibus à
 te benedictis multa hominum millia satia vitæ, & ra-
 men nihil imminutum fuit, sed superabundavit, & ra-
 pio mirabili sua potentia panes multiplicavit: ita
 à mille sexcentis annis corpus Christi unicum toti
 sufficit multitudini, quæ in Ecclesia est. Multiplica-
 tur sine multiplicatione, comeditur sine consump-
 tione: millia hominum simul sumunt, nec consu-
 munt, quia in æternum integrum permanebit. Qui
 dicitur videtur in Scriptura per os Elæ: *Favina bybri-
 non deficiet, nec lecythus olei minuetur, usque in diem*
quia Dominus daturus est pluviam super faciem ser-
ut panis vivificus ex pugillo framenti confectus,
 non deficiat usque in finem sæculi; & ut semper o-
 leum gratiæ ab hoc pingui & oleato pane in animas
 credentium defluat, nec stet oleum nisi vasa deli-
 ciant.

Sic cum S. Bernardus apud Tholosates verbum
 Dei nuntiaret contra hæreticos, multi ad eum pa-
 nis affectu, ut eos benediceret. Ille elevata ma-
 nu & signo crucis edito in nomine Christi, eos be-
 nedicebat. In hoc sciatis vera esse quæ à nobis: *falsa*
quæ ab hæreticis fadentur, si vestri vestri gustatis
le suis. Adeo vero annes Evangelista, cui solum propositum fuit quae
 ab aliis Evangelistis scripta non erant, scribere, nec
 historias ab aliis scriptas repetere, hoc tamen mi-
 raculum reperierit & enarravit; quod alii diligen-
 ter omnino descriperant. Causam autem hujus rei
 afferunt sacri interpretes: quia scilicet Joannes hoc
 eodem capite differere volebat de Sacramento cor-
 poris & sanguinis Domini, & de pane illo vitæ, quæ
 qui manducat, vivet in æternum: ideo ergo præmi-
 sit hoc miraculum in pane, quo credibiliora forent
 quæ de pane Eucharistico scripturus erat. Illud e-
 nim miraculum multiplicationis panis, fidem steterat
 nebat miraculo transubstantiationis & conversio-
 nis panis materialis in corpus & sanguinem suum.
 Unde qui attenderit ad præsens miraculum; cum
 de corpore & sanguine Domini sub specie panis su-
 mendo agit, non potest dicere: *Durus est hic ser-*
mo, aut inpossibilis. Sicut nempe paucis panibus à
 te benedictis multa hominum millia satia vitæ, & ra-
 men nihil imminutum fuit, sed superabundavit, & ra-
 pio mirabili sua potentia panes multiplicavit: ita
 à mille sexcentis annis corpus Christi unicum toti
 sufficit multitudini, quæ in Ecclesia est. Multiplica-
 tur sine multiplicatione, comeditur sine consump-
 tione: millia hominum simul sumunt, nec consu-
 munt, quia in æternum integrum permanebit. Qui
 dicitur videtur in Scriptura per os Elæ: *Favina bybri-
 non deficiet, nec lecythus olei minuetur, usque in diem*
quia Dominus daturus est pluviam super faciem ser-
ut panis vivificus ex pugillo framenti confectus,
 non deficiat usque in finem sæculi; & ut semper o-
 leum gratiæ ab hoc pingui & oleato pane in animas
 credentium defluat, nec stet oleum nisi vasa deli-
 ciant.

Quomo-
 do Paris
 benedictus
 & multi-
 plicatus
 sit figura
 Eucharis-
 tiae.

3. Reg. 1.

3. Reg. 7.

3. Reg. 2.

Sic etiam refert S. Hieronymus in vita S. Hila-
 rianus, quod ejuslibet sortis persona, etiam Ma-
 gnates & Principes, ab Hilari benedictum pa-
 nem & oleum in tutelam acciperent.

Similiter & Romulus virtutem panis benedicti
 legitur sanasse mulierem furibundam. S. Pachonius
 Abbas hominem à demone obsessum. Natum est
 & de pane benedicto S. Nicolai Tolentini virtutem
 contra morbos & maleficia, contra ignem
 & alla hominibus nociva. Ejus invocatione etiam
 à mille sexcentis annis corpus Christi unicum toti
 sufficit multitudini, quæ in Ecclesia est. Multiplica-
 tur sine multiplicatione, comeditur sine consump-
 tione: millia hominum simul sumunt, nec consu-
 munt, quia in æternum integrum permanebit. Qui
 dicitur videtur in Scriptura per os Elæ: *Favina bybri-
 non deficiet, nec lecythus olei minuetur, usque in diem*
quia Dominus daturus est pluviam super faciem ser-
ut panis vivificus ex pugillo framenti confectus,
 non deficiat usque in finem sæculi; & ut semper o-
 leum gratiæ ab hoc pingui & oleato pane in animas
 credentium defluat, nec stet oleum nisi vasa deli-
 ciant.

In vita
 Romul.
 c. 1. In
 vita Pa-
 chonii
 14. Maii.

Abus tu
 medi-
 one &
 attarū
 mone-
 us.

Rationalis. Evang. To. I.

Aaa panes

panes & benedictos dedit discipulis, discipuli autem turbis, ut Marcus dicit; huic enim ordinem servat Christus, ut per discipulos, hoc est Sacerdotes, Sacramentum istud Christianis administret. Et qui in manibus prius suis, deinde in manibus Apostolorum miraculum hoc operatus est multiplicationis panis, sublimius longe hodie miraculum operatur in manibus Sacerdotum, qui Apostolis in officio succedunt, dum panem in corpus, & vinum convertit in sanguinem, ut divinum sit alimentum populorum.

3.

3. Deinde cum Christus prius ægros sanasse perhibetur, quam panem hunc præbuisse; & cum solis illis qui in solitudinem cum ipso secesserant, de derit illum, & quidem discumbentibus humi super fanum viride; in his omnibus adumbrata quoque fuit dispositio ad panem Eucharisticum necessariam. Egritudo enim peccati prius deponenda est, & à Christo petenda sanitas: in solitudinem quoque mentis eundem relictis sollicitudinibus distractibus: denique calcata sæculi vanitate, quasi fani viriditate, in humilitate cordis sedendum est. Hæc est vera præparatio ad hoc divinum epulum, quod animum expofcit sanum, liberum, humilem, & cœlestem.

4.

4. Denique, in eo etiam adumbratur effectus Sacramenti, quod additur: *Manducaverunt omnes, & saturati sunt.* Luc. 6. Marc. 6. Matth. 4. In illo apponitur cibus, qui solus potest animum satiare, quia ille hic nobis datur, de quo Propheta: *Qui repleti in bonis desiderium tuum.* In convivio Dei omnes satiantur; in convivio mundi omnes post esum fame torquentur; cibo crescente crescit ipsa fames. Crescit fames avaritiæ, crescit amor nummi, dum ipsa pecunia crescit. Crescit fames & sitis, voluptatis ac honoris cum ipsa voluptate & honore. Hi sunt cibi quos dat mundus; nec cibi sunt, sed irritamenta: micæ suat vel gutturæ emendicatæ; quinimmo non plus satiat vanitas, quam venti inanitas. Ipsa veritas satiat, & veritatis cibus: panis est qui permanet in æternum, aqua saliens in vitam æternam. Satiabitur autem perfectissime, cum in altera vita in Æternitatis epulo videbitur & gustabitur veritas in se, quando veritatis Deus apparebit, remota omni caligine & imagine. Tunc unde quisque verum citit:

Psal. 16.

Comederunt, & saturati sunt: Satiabor enim apparuerit gloria tua.

Cœl. 50.

Fac nos, Domine, imitari fervorem populi tibi indivisim adherentis, te quoque sequentis: da ut calcatis fluctibus tumultuantibus hujus procellosi sæculi, te sequamur in solitudine; ut ibi sanes languores & ægrotudines nostras, ut ibi in hæreamus dulcedini. Verbi & gratiæ de labiis tuis mellis tuis procedentibus tibi loquaris nobis de Regno Dei. Et quia facile de fœcibus & elanguescimus, refice nos pane intellæus quo confirmemur in fide, pane spiritus & vitæ quo confirmemur in spe, pane divini amoris quo confirmemur in caritate. Donec tandem plene saturamur a dispendiis sine exitu, in divi-

nitatis tuæ visione, in eternitatis tuæ fruitione. Ibi agnoscemus te Regem nostrum, sine tua contradictione. Ibi in clamabimus sublimi & perenni voce: *Vivat Rex hominum & Angelorum, qui pascit & regit eos in sæcula sæculorum: Benedictus es in throno regni tui, & super laudabilis, & super gloriosus in sæcula.*

Dat. 3.

Eandem potestatem panes multiplicandi, quam Christus à Patre se accepisse hic ostendit, Sanctis suis etiam communicavit. Unde B. Apollonius, cœlestis inter Eremitarum, tanta miraculorum potestate effulsit, ut cum semel tres solum sportæ panum præ victu Monachorum uni diei necessitate adessent; & tamen concurreret multitudo populi terræ illius, cibum deprecens fame convulsa, haud dissimulatus fuerit. Quid ergo? Productis in medium sportis, audiente & vidente populo, elevatis in cœlum oculis & manibus dixit: *Nunquid vales manus Domini multiplicare hæc? Hæc dicit Spiritus S. Non deficit panis in sportis hæc, donec satiemur omnes de frugibus hæntia novis.* Hæc ubi dixisset, exinde quatuor mensibus videlicet illis. Hoc intuens diabolus, invidia commotus dixit post Pentecostem: *Nunquid Elias es tu, aut aliquis Prophetarum, aut Apostolorum quia hæc facere ausus es?* Cui ille respondit: *Nonne Propheta & Apostoli homines erant, qui vobis fidem suam & gratiam tradiderunt? Aut Deus latè in vobis præsens eras, nunc vero absens? Deus qui omnia dicere potest semper potest quod semel potest. Si ergo Deus vobis presens est, cur tu malus & invidus es?* His dictis, confusus abscessit Sathan.

Erant Nicephorus, Constantinum Imperatorem Constantinopoli insignem crexisse colunt nam, etique duodecim illos cophinos in se misisse, de quibus in hoc Evangelio agitur, cum reliquis panum, & alias simul septem sportis, de quibus Marcus c. 8. Quapropter patet hoc Christi miraculum celebre fuisse posteris, in cuius memoriam columna illa à Christiano Imperatore erecta fuit. Unde & verisimile est comedentium nonnullos de pane illo secum alportasse in memoriam dicti miraculi. Id saltem Apostolos fecisse, colligitur ex eo quod singulis singuli cophini non sine mysterio deputati fuerint: quia felicitet singulis prædicationis munus credebatur, per quod fragmenta doctrinæ Domini Greg. Christiano debebant distribuere. Et omnibus æqualis portio restituitur, quia æqualem in verbis prædicatione potestatem erant sortiti. Est autem etiam probabile, hos cophinos acceptos fuisse à mulieribus & puellis, quæ solent brachiis suis cophinos inferere cum aliquo proficiscuntur: hi autem postmodum sacri habiti sunt, qui digni facti in quibus reliquæ istæ miraculosi panis aservate sunt. De hoc igitur adeo insigni prodigio olim Sibilla, teste Laclantio, l. 4. c. 2. cœcinerat:

*Placabit fluctus, in deserto lacervus:
Largè panem ex quibus, & pice marino,
Milla quinque virum intabit. Reliquæ
Eis, enos cophinos in p. buni Virginis alma.*

DOMI-

misra, specula; deinde puerorum conferta turba
me faxis & sustibus imperierunt. Accesserunt de-
nique ex omni genere artifices, & artis suae instru-
menta magno furore in me miserum; Fabri ferrarii
malleos in cudes, folles; Fabri lignarii, securae, circi-
nos, alicyas, dolabra; Fabri murarii, trullas, perpe-
dicula, amolles; Lantones cultros, mensas, trutinias,
pondera; Cappones autem amphoras, lagenas, cra-
teres, vitreos; Sutores & sartores, acus, formas, for-
fices; Pistores quoque penicillos, colores, sponglas,
zeonchas; Cocci vero sartagine, craticulas, ollas. Ab
his omnibus penitus exagitata, in forum publicum
domumque civicam perveni, ubi intus mira cum
gravitate Praesides & Praetores, multaque togato-
rum turba, qui vel Advocati, vel causarum iudices
erant, nonnihil coepi respirare, quia & sapientiam
& vitae ingratitudinem habitu & vultu ostenta-
bant. Putavi ergo hic me portum reperisse, sed pro-
pius accedens vidi me in scyllam latrantibus cani-
circumseptam incidisse. 7. Nam quas ibi non
audivi horrendas lstantium, caustidicorum voces?
quas non iudicantium iniquas interelocutiones at-
que diffinitiones quas non tabellionum scribarum-
que falsitates? Hi quae omnia ista mihi displicere
ubi agerent, statim calamis & calamatis, attra-
mentis & vasis, registris, scapellis mihi insulta-
verunt, & canino quodam latratu me persecuti
sunt. 8. Maturavi igitur fugam, & ad unicum qui
restitabat locum, ad curiam Principum me contu-
li. Sed quae non ibi vidi turbulentiissima? Loquuntur
pro se conculeati pupilli, stentres viduae, agentes
prostrati, bovi a cedenti, innocentes damnati. Ibi vi-
di regnantem hypocrisis, ambitionem, fictionem,
impudicissimam, invidiam, ita ut haec vulnera mea
ad augerent, & miserabilis quam ibi conspexi rerum
animaret.

in peccata cadere permitit. Nihil boni potest esse
ubi Jesus se abscondit; nihil non mali potest adesse
ubi Jesus aliquem deseruit. Uade & tuoc eventus
quod per Moysen comminatus est. Abscondam fac-
iem meam ab eis, & considerabo novissima eorum. Item
Dorsum eius non faciem ostendam eis in die perditionis
eorum. Hoc denique est quod alibi eis dixit: Quare
ostende me, & non invenieris, in peccato vestro moramini.
Quando Sol se abscondit, nonnisi tenebrae & nebu-
lae relinquuntur; ubi Sol gratiae Jesus discedit, om-
nis caligo & infelicitas succedit. Quid est enim
quod Iudaei usque nunc crassissimis tenebris in vo-
luti equalent, & 166 sunt a salute, nisi quia Iesus se
abscondit ab eis? Quid est quod contrivit civitas &
templum, festa & sacrificia eorum cessarunt, nisi
quod Christus eorum sit desertor? Quid est quod
multae provinciae, populique multi gemunt sub qua-
lignae errorum & haeresion, nisi quia Dominum
sceleribus suis irritarunt, & quodammodo a se fu-
garunt? Dimittit ergo eos tanquam secundum deside-
ria cordis eorum ibunt in adimensionibus suis, novos
semper adinventores & sectantes errores. Quid
ita? Quia non audivit populus meus vocem meam, in-
quit Dominus, & non intendit mihi.

Deut. 32

Isa. 18

Joan. 7

Simile

Psal. 30

Clausio.

Hae omnia poetico more descripta indicant va-
ria crimina in omni hominum conditione regnan-
tia, quae Veritatem Coeli & Dei filiam proculcant
& exterminant; ita ut Coelo se recipere, & ad pa-
rentem suum cum lachrymis redire cogatur affli-
ctissima, & vulneribus undique confecta. Non ergo
solis Iudaeis, sed & omnibus his exprobrare possu-
mus illud Domini: Si veritatem vobis dico, quare
non creditis? Quare illam vobis propositam, & de
Coelo ad vos descendentem infestamini, & con-
culcatis? An non in hoc videmus Evangelio,
quomodo Iudaei post maledictiones multas, eum
qui est veritas aeterna eieciunt de templo suo & sy-
nagoga, de plateis & locis publicis, ita ut cogatur
in domo sua & templo glorie suae se occulare?
Tulerunt lapides Iudaei, ut jacerent
in eum, Iesus vero abscondit se. Sic censetur facere
& omnes impii: quia omne peccatum Veritati ad-
versatur, & omne cor durum permanens in peccatis,
in lapidem convertitur, quo Christus qui est
Sapientia & Veritas effugatur. Sed va illis, inquit
Sanctus Augustinus, a quorum lapidibus cordibus fu-
42. in 10. ga. Vt illis quos delectat; eos enim de peccatis in

vitam tuam immaculatam, quam nemo potest ar-
guere de peccato, aut de minima labe; Doctrina
que tuam purissimam quam nemo potest arguere
de errore. Fac ut apertis auribus cordis audiamus
Te Veritatem, nec unquam simus tuae rebelles vo-
ci, tuo rebelles lumini. Fuga a nobis omne pecca-
tum omne contumaciam, aut contemptum; nec in
peccatorum poenam unquam contingat te fugere
a nobis. Ostende faciem tuam, & salvi erimus; ne ab-
scondas te, & nos apprehendant mala, ne nos in vol-
vat infelicitas aeterna. Ne deserat unquam templa,
aut loca nostra sacra, errores introduci permittens,
& aliud te conferens ob indignitatem nostram, sicut
in multis regnis & templis iuste fecisti, sed gratia
tua effice, ut in illis tibi credamus, digne te oria-
mus, te adoremus, te glorificemus, donec tandem
in domo tua & templo glorie tuae te Deum Verita-
tis perfecte videre, amare, laudare valeamus in sa-
cula saeculorum.

Ab arti-
ficibus.

7. In judi-
cibus.

8. In aulis
Principis.

Aug. 17.

compili
anes
ultripli-
nandi vis
mtilis
immansi
ta.
lura
l hoc
vange-
um spe-
antia
ide in
em 6.
st Pent.
aul.
Vand.
le invi-
a hoc
iron.
em re-
rt.
istoria.